

JULTOTMTEN

1899

Tomten kommer!

Tomten, iförd högtidshufva,
knackar uppå dörren sakta.
Barnaögon, milda, ljufva,
honom undrande betrakta.
Hälften glada, hälften skygga
tyst de små hvarandra fråga,
om de kunna riktigt trygga
för "Herr Gråskägg" öppna våga.
"Syskon, ack, jag tror jag känner
mannen", säger lilla Elsa;
"han är en af våra vänner,
som vid julen vill oss hälsa."
"Ja" — nu ropas gladt i kor —
"det är tomten från i fjor."

SKOLBARNENS JULTTIDNING

UTGIFVEN AF
SVENSK LÄRARETTIDNING
ANDRA ÅRGÅNGEN

Julaffan.

Vänligt från fyrlohus
skimmer af stilla ljus
fjarran och när man spanar.
Släde på släde far
dit, där en strimma flar
vinkar i dag och manar
mellan de tysta granar.

Du, som har lyckans fröjd,
Du, som af sorg är böjd,
kommen, ty julen bräcker!
Glädje såväl som kval
helgas i tempelal,
ottan till andakt väcker,
barnet sin famn er sträcker.

Midt öfver vinteris
Klinga från paradis
röster om nåd och skoning,
midt öfver drifvor går
fläkt ifrån Edens vår,
fallar till Herrens boning,
susande mildt: försoning!

Genom all natt och snö
himmelska strålar strö
värme och ljus härinne.
Se, uppå fyrfogång
möter vid psalmens sång
huldt dig din barndoms minne,
frysande mänskossinne!

Själen vid juletid
drages till högare frid
mäktigt af dolda trådar.
Långtande mänskobröst,
hör du ej änglaröst:
"Si, jag er glädje bådar!"
Kom — och Guds son du skådar!

C. D. af Wirsén.

Om....

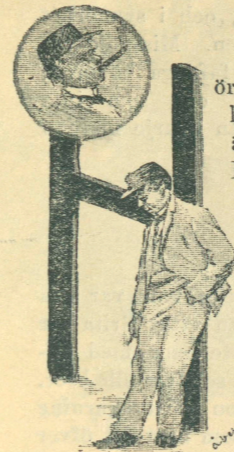
Nyårsönskan till Sveriges gossar.

1. Käre gosse med de blonda hår,
om för lifvet jag dig kunde göra
stark som furan, som i stormen står,
när i skyn de ureda makter köra.
2. Om jag kunde lära dig med ord,
hur du skulle dina vägar ställa,
att ej någon lockelse på jord
kunde dina föresatser fölla.
3. Om jag kunde peka på de skur,
hvilka skola möta dig på färdan,
skydda dig för allt hvad farligt är —
blef du nog en lyckans man i världen.
4. Sol då skulle falla på din stig,
glädjen lysa, hvar du kosan ställde,
krafter skulle aldrig saknas dig,
när det striden för det rätta gällde.
5. Men, min gosse, du såväl som jag
får nog höra lifvets stormar brusa.
Kanske ofta mulen blir din dag,
och kanhända få blott blifva ljusa.
6. Men i med och mot, i sol och storm
öfver hvarje liten handling vaka,
fläcka aldrig pliktens uniform,
svik ej lifvets lösen: att försaka!
7. Då, om ej du vinner gods och guld,
om du icke får på rosor gånga,
skall du aldrig stå i någon skuld,
och det är för mer än gårdar många.
8. Då, min gosse, kan du somna trygg
efter dagens tunga vedermöda;
in i hemmet, som din flit har byggt,
skall välsignelse med solen flöda...

Daniel Fallström.

En föreläsning

för alla små pojkar som röka och alla som ha lust att göra det.

ör hit, alla rökande pojkar! Jag vill hålla en liten föreläsning för er! Och I andra, som ännu inte börjat men funderen på att göra det, I kunnen gärna höra på, I också; jag har till slut äfven ett litet ord till er.

Äro mina unga ähörare nu samlade, så börjar jag. Men för att hvar och en särskildt må taga åt sig mina ord, så vill jag inte vända mig till er alla på en gång — ty då tar ingen åt sig — utan jag talar till hvar och en särskildt och säger *du*, och menar då just dig, som hör eller läser detta. Först vill jag då börja med ett par frågor. Hör du, min lille gosse (eller min store gosse, om du, som röker, ej längre vill heta »liten»), säg mig, hur kom du att röka din första cigarr, eller rättare *hvarför* gjorde du det? Var det inte därför, att du såg stora pojkar och stora karlar röka, och du gärna ville vara »stor» du också? Trodde du inte, att det skulle se »karlaktigt» ut att röka, och att folk, som såge dig, skulle tänka: »Det där är en riktig karl, det?» —

Jag ser på dig, att jag gissat rätt. Du tiger och rodnar; du kan inte svara ett rent *nej* på de där frågorna. Och än en fråga: trodde du inte också, att den där första cigarren skulle smaka riktigt bra, så att du på samma gång skulle få gälla som »karl» och få smaka på någonting *godt*? Jo, visserligen. Jag vill då fråga dig igen: *hur smakade* den där första cigarren? Smakade den lika bra, som du hade trott? Och kunde du röka den till slut? Du skall slippa att svara strax, jag skall i stället tala om för dig, hur *jag* kom att röka min första cigarr och hur *den* smakade. Af sig själf dömer man andra, som du vet.

Jo, det var på det viset, att när jag var fjorton år — alltså kanske större än du själf, när *du* började — fick jag på hösten en ny modern öfverrock af min pappa. Och när jag första gången gick ut och spatserade i den på gatorna, tyckte jag, att jag var mäktiga »schangtil», och kände mig som en riktig *herre*.

Men en »riktig herre» borde röka cigarr också, tyckte jag — och så köpte jag min första cigarr för några slantar, som jag fått af far min att köpa »något godt» för. Och vet du, hur den smakade? Jo, den smakade riktigt *ötöckt*. Men som jag visste, att det var »karlaktigt» att röka, så höll jag käckt i, tills jag fick kväljningar och kallsvettades och måste gå hem. Och när jag kom hem, så tyckte alla, att jag såg så fasligt blek ut, och de frågade, hur det var fatt med mig. Men jag skämdes naturligtvis att tala om orsaken, och så bäddades jag ned och fick dricka kamomillté — och det smakade nästan lika illa som cigarren.

Detta var min första cigarr. Och nu vill jag fråga *dig*, min gosse, om inte *din* första cigarr smakade ungefär på samma sätt? Jag är viss, att du härpå svarar *ja*, om du vill vara uppriktig och ärlig.

»Ja, men sedan gick det bättre», menar du. Ja, visserligen, det gick »allt bättre och bättre», om du vill, ty »öfning ger färdighet». Men *hvarför fortsatte* du öfningen, då början var så motbjudande? Jo, naturligtvis endast af det skäl, som redan nämnts, att du tyckte, att det var »karlaktigt».

Och nu skall jag säga dig riktigt allvarligt, hvad stort och förståndigt folk tänker om en sådan där liten »karl» som *du* med cigarr i munnen. Jo, förståndigt folk tänker först och främst, att du är *löjlig*, ty hvar och en, som vill föreställa att vara något annat, än han är, blir alltid löjlig, men allra mest en *liten*, som på fullt allvar vill föreställa att vara *stor*. Se bara på en sådan

där liten gosse — du kan ju tänka dig en annan nu, när du inte kan se dig själf — se hur han krämar sig och hur morsk och tvärsäker han ser ut, när han fått cigarren i munnen, se hur han sätter sin lilla näsa i vädret och cigarrstumpen med, se hur han spottar till höger och vänster af bara karlaktighet, och hur han med stora ögon tittar sig omkring för att försäkra sig om, att han är bemärkt — och det alltsammans bara för att han fått den där stumpan i munnen!!

Men förståndigt folk tänker också något annat, nämligen att det där rökandet är *farligt* för honom, farligt både för hans själ och hans kropp. Om faran för hans kropp, d. v. s. för hans hälsa, kan en läkare yttra sig bäst. *Han* skulle kunna tala om, huru det i cigarren dolda nikotingiftet verkar vida skadligare på en ung gosses nerver och allmänna hälsotillstånd än på en vuxen mans. Fråga bara någon doktor, som du känner, och du skall få höra.

Jag öfvergår i stället till det, som jag tror mig bättre förstå, till den skadliga inverkan cigarrökningen har på den lille rökarens själ, eller med andra ord till cigarrökningens *moraliska* inverkan. Själva den löjliga fäfänga, som framkallat rökningen och som af denna ytterligare uppdrifves, är i sig själf en mycket betänklig sak. Men härtill kommer nu, att den gosse, som börjat röka för att »vara karl», lätt tänker som så, att när han är »karl» i ett, bör han väl ock vara det i annat. När han kan röka som en karl, hvarföre då inte *dricka* som en karl och *svärja* som en karl, ty i sådant där inbillar sig så lätt den stackars gossen, att den sanna karlaktigheten består, fast den sannerligen består i något helt annat. Och så kan det lätt hända, att han lär sig dessa oarter också, och då kommer han riktigt in på dåliga vägar. Det glada barnsliga sinne, det öppna, friska väsen, han hade förut, det är försvunnet, och af den hurtige pojken har blifvit ett lillgammalt oting, en liten ofrefrig passagerare, full af löjlig fäfänga och betänkliga oseder, som väcka allvarliga bekymmer hos far och mor och lärare och alla, som vilja honom väl.

Men jag har ännu något att tillägga och det är följande, som jag ber dig särskildt betänka, ty det är det viktigaste och allvarligaste, jag i denna föreläsning har att säga dig.

»Människan ser det för ögonen är, men *Gud ser till hjärtat*.» Ja, han ser dig djupt in i hjärtat, ser hvarje ond böjelse, äfven den minsta. Och när du stoltserar på gatan med din cigarr, så ser han din fäfänga, ditt högmod och din olydnad, han ser, att du är på väg att förlora ditt barnsliga sinne, detta sinne, som han sätter så högt, att han till och med gjort den ödmjukhet, som är dess bästa prydnad, till ett föredöme för oss vuxna och till ett villkor för ingång i Guds rike.

Vi gå nu att fira julen, vår Prälsares, den store barnavännens födelsehögtid, och den högtiden firas ju bland annat också med julgäfvor. Nåväl, jag vill föreslå er, rökande gossar, en vacker julgäfva åt edra föräldrar och lärare, en gäfva, som ej kostar er ett öre, men säkert skulle bereda *dem* en stor glädje och äfven komma själfva julljusen att stråla klarare; och det vore ett löfte att lägga bort den där oseden, som vi nu talat om.

Det lilla ord, jag till sist ville säga till de gossar, som ännu icke börjat röka, var blott detta: *börjen icke!* Akten er för den första cigarren! I hafven ju nu hört, hvar den leder. Och kommen ihåg, att den gosse, som vill vara karl i otid, blir aldrig en duktig karl, när han blir stor. Och duktiga karlar viljen I väl bli allesamman?

Och nu är min föreläsning slut, och jag önskar er alla, både rökande och icke rökande gossar, *en god jul!*

N. P. Ödman.

Vid torpet.

Det var en gång en tupp och två hönor, som bodde tillsammans med en ko och tre får i en liten låg ladugård vid ett torpställe. Men nu var det så, att de båda hönorna hade kommit från herrgården, där torparmor hade fått dem i utbyte mot ull, som hon spunnit åt frun, och det bytet tyckte hönorna alls inte om. På herrgården hade de bott i hönsstuga, och där hade de fått gå och kräma sig både bland ankor och gäss; här var det så ödsligt och ensamt, ingen att göra sig fin för mer än tuppen. De blefvo allt mer och mer missnöjda med sin lott, de ville bara springa och spegla sig i vattenpölen, och det var nästan omöjligt att få dem att ligga stilla på äggen, och när kycklingarna äntligen kunde springa omkring, så sågo mammorna inte alls efter dem, utan än kom en stor råtta och åt upp en, och än kom höken och tog en annan, och ingen mamma hade de, som försvarade dem. Tuppen fick ensam gå på backen och sprätta upp maten med näbben. Hönorna gingo bara och kacklade för sig själfva och påminde sig, hur fint de haft det förr. Stackars små kycklingar, de blefvo just ena vildbasare, som kycklingar bli, då de inte få någon uppfostran.

Men tuppen hade litet kalkonblod i ådrorna. Längre dröjde det, innan han blef ond, men när han blef det, då var det med besked, och i synnerhet kunde han inte tåla den röda färgen. Missnöjd var han dagen i ända på de lata och fäfänga hönorna, som förstörde all familjefred, och som inte brydde sig det minsta om, att han hvarje morgon med full hals skrek:

Kukeliku,
kära min fru,
skynda dig nu,
klockan är sju.

Torparmor hade två barn, Brita, som var åtta år, och Sven, som inte var mer än ett. Brita var en liten duktig flicka, som hjälpte mor med allting i huset och framför allt med att se efter lille bror.

I dag hade det på morgonen varit skurning i vindsrummet efter sömmerskan, som hyrt det öfver sommaren för att få litet landluft. Brita var med och dammade i alla vrår.

Men hvad fick hon väl se i vindskontoret, där sömmerskan haft sina kläder? Stod där icke en gammal utsliten mörkröd parasoll? Det var ett fynd. Icke förr var rummet i ordning, än Brita smög sig ut med skatten. Det skulle bli något att ståta med för barnen i byn.

Men mor ropade henne. »Kom och drag ut Svov i kärran, Brita», sade hon, »han kan behöfva komma ut i solskenet, men se väl efter honom, så att han inte trillar ur!»

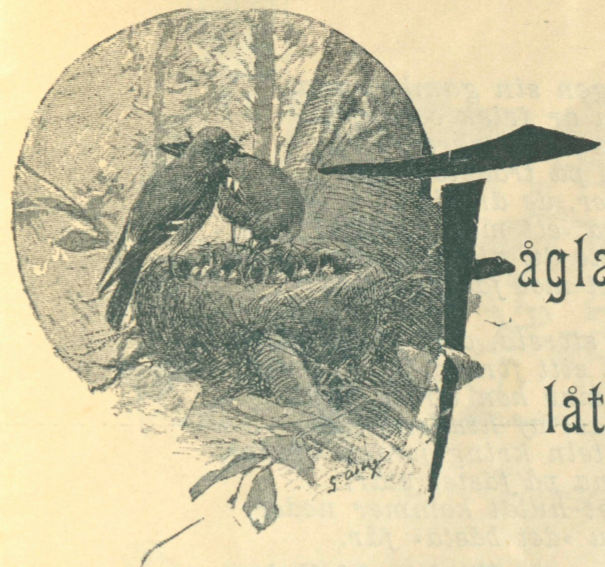
Det behagade inte Brita. Hon var inte alls så villig som vanligt, hon tänkte bara på parasollen. Hon drog häftigt vagnen ned för backen, och så skulle hon försöka att spänna upp parasollen. Det var mycket krångligt, ty sprötorna voro sönder, men slutligen gick det, och nu började Brita promenera på vägen fram och tillbaka. Hon lyfte upp klädningen och krämde sig på alla sätt, och lille bror glömde hon alldeles bort. Tuppen kom fram och ställde sig kapprak af luttet förväning. Han blef alldeles förtjust och trodde, att det var en påfågel. Han började skrika på hönorna, att de skulle komma och se på det underliga djuret. De kommo springande båda två och sträckte på halsarna och blinkade med ögonen. Men lille bror, han hade krupit upp på kanten af vagnen och fallit rakt på hufvudet på marken och började nu skrika med full hals.

Då gick det upp ett ljus i de små hönsbjörnorna. När de hörde, hur ömkligt Sven skrek, började hönornas små modershjärtan klappa. Det var så märkvärda hönor, att de togo lärdom af hvad de sågo, och de tänkte: »Så går det, när man glömmet sina plikter. Tänk, om våra små barn stupa på hufvudet i vattenpussen!» De sträckte på sina smala ben och kilade ästad så fort de förmådde för att se efter sina kycklingar, som de från den dagen ömt värdade.

Men tuppen var lik många andra manliga varelser på två ben: han beundrade i ansiktet och slet sönder på ryggen. När Brita äntligen vände sig om för att hjälpa upp sin lille bror och slängde grannlåten ifrån sig, då fick tuppen syn på det eldröda tyget. Hans kalkonblod började koka, han kastade sig öfver det och slet i det med näbb och klor, till dess att endast några trasor återstodo af hela härligheten. Och det var nog bäst för lilla Brita.

Ja, det var historien om det röda parasollet.

Amanda Kerfstedt.

Fågla- låt.

På skimrande vinge mot solen **lärkan** flög,
till sorgsna mänskohjärtan sig sången smög:
»På vinter följer vår,
i skogen sippan står,
och långtans väna vinge till himlaljuset
när.»

I djupa skogens gömma gol **göken**: kuku,
»Öster-gök, väster-gök — hvem väljer du?
»En sådan vacker dag
blott 'bäster-gök' är jag,
dijf skynda, vackra flicka, och räkna mina
slag!»

Och **svalan** öfver haf mot Sveriges ängder
drog:

»Af rikare land jag känner mer än nog,
men intet finns ändå,
där böljeslagen så
mot furuklädda stränder i doft och solglans
gå.»

»Prat! prat!» sade **ängsknarrn**, »brist på
takt,
när skatan, skvallersyster, om mig har sagt,
att jag är stor i ord,
men liten uppå jord,
fast öfver hela bygden min blygsamhet är
spord.»

Och **tranans** trumpet genom lufthafvet ljud:
»Jag ärlan till gäst i vår fylking bjöd,
ombord på min rygg
hon seglade trygg,
och bakom plog i fåran nu trippar hon
skygg.»

I granens gröna gunga slog **trasten** vemods-
drill;
tyst sutto fink och siska och lyddes till:
»Åtur fager Norden är
med vikar och med skär,
till Söders rika länder jag hemlig längtan
bär!»

Då **sparfven**, fattiglappen: »Mor, tror du
någon vet
bland dessa fina herrskap vår hemlighet:
vid stjärnors tysta gång
i vinternatten lång
det växer sädeskärfvar till jul på naken
stång.»

Ernst Beckman.

GISSA! — Efter en taffa af T. KLEEHAAS.

Jul.

Nu firas jul uti höga Norden,
i torftigt bo och i prydt gemak;
nu tändas ljusen, nu klädas borden,
och barnens glädje står högt i tak.
Lär ute bjällrorna muntert klinga,
en hvar med brådska går till sitt tjäll;
kappellets klocka, som höres ringa,
högtidligt inviger julens kväll.

Den gode tomten till porten länder
med julklapps-korgen, så tung, så tung;
han delar gåfvor med fulla händer,
ty han är rik som den störste kung.
Hur kärt att öppna de små paketer,
på hvilka namnen så prydligt stå!
Hvad hvarje gosse och flicka heter,
tycks tomten noga ha reda på.

Han medför, trogen sin gamla vana,
en julegran, som är frisk och grön,
och barnen fästa sin vackra fana,
allt under jubel, på trädets krön.
De svenska färger, de ärorika,
ett bud dem bära, ett maningsord:
»O ungdom, mätte du aldrig svika
i plikt och trohet mot fädrens jord!»

Men ack — den största, den bästa gåfvan,
ej tomten äger i sitt förråd.
Som ljuset stammar hon ifrån ovan
och skänkes endast af himlens nåd.
När natten manteln kring jorden breder,
när julens stjärna på fästet står,
och Jesusbarnet huldtt kommer neder,
då, unge vän, du »det bästa» får.

Charlotte Lindholm.

Hälsoregler för skolbarn.

3. Födan och njutningsmedlen.

Om din föda blott innehåller de för näringen och tillväxten nödiga beståndsdelarna i tillräcklig mängd och i sådan form och blandning, att hon är lätt smältbar, så betyder hennes olika beskaffenhet i öfrigt ej mycket. Du blir ej mättare af den kräsligaste anrättning än af den enklaste, utan mär tvärt om bäst af den enkla hvardagskosten, blott han är tillräcklig och renlig och du får krydda honom med god matlust.

Får du tre ordentliga mål om dagen, utan mellanmål, mär du bäst och kan skatta dig lycklig. Skall du gå i skolan tidigt på morgonen, före frukostdags, så är dock nödigt, att du dessförinnan förtär en kopp varm mjölk jämte bröd. Kaffe är däremot ett allt för klen födoämne för barn och därtill ett retmedel, som lätt borttager matlusten, i synnerhet om det förtäres ofta eller i större mängd.

Haf ej brådom, när du skall äta, utan tugga maten väl, så blir han mycket lättsmältare. En storätare kan ej smälta hälften, af hvad han slukar i sig. Det förhåller sig nämligen med födan på samma sätt som med människans öfriga goda, att hon ej har nytta af mer, än hvad hon kan tillgodogöra sig.

Förtär hvarken mat eller dryck, så länge han är mycket varm och ej heller när han är iskall, ty båda delarna äro skadliga. Oeh läs icke, medan du äter, ty endast en sak i sänder kan i längden utträttas väl.

Undvik starka njutningsmedel, framför allt sprithaltiga drycker och tobak. Tro ej, att dessa med orätt kallade stärkande medel kunna gifva dig någon styrka. Tvärt om, hvilket bäst bevisas af den drucknes omtöcknade förstånd och svaga ben, hvilka senare ej ens förmå bära hans arma lekamen

upprätt. Tro ej heller, att du blir karlaktig därför, att du kan suppa, röka tobak, tugga snus med mera dylikt. Säger du däremot nej, när du frestas att använda sådant, så gör du rätt och bevisar därmed bäst, att du möjligen kan blifva en karl. Skulle någon dumjöns häna dig för din ståndaktighet, kan du vara lugn med ditt samvetes och alla rättänkandes bifall. Du ser visserligen mängen, som både super och röker utan att därpå hafva tagit någon i ögonen fallande skada. Men tro mig, en sådan blir förr sjuk än den, som ej super, och dukar förr under, och du kan dessutom ej räkna deras tal, som dukat under till följd af någon af dessa vanor, ej heller kan du på förhand veta, huruvida du ej kan få smak för något af dessa retmedel och huru litet det i sådan händelse fordras, för att du skall blifva en slaf under lidelsen. Lär häraf och var ståndaktig i din föresats!

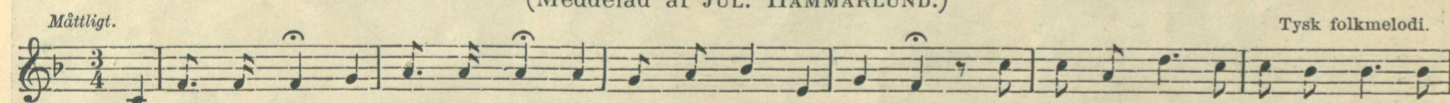
Äfven vin, öl o. d. drycker innehålla sprit, ehuru i mindre grad, och kunna således blifva farliga frestare, hvilka du helst bör undvika. Starka kryddor verka äfven som retmedel och kunna därför lätt blifva till skada för barn och ungdom. Slisk och sötsaker medföra visserligen ej andra faror än att de, när de brukas till öfvermått, kunna skada tänderna och magen. Men då det är af stor vikt för hälsan att hafva dessa organ i godt skick, gör du klokast i att ej begagna dessa njutningsmedel annat än så måttligt som möjligt. Du har då dina sparpengar i behåll för nyttigare ändamål, utom det att vanan vid frivilliga försakelser i barndomen och ungdomen är ett bland de kraftigaste medlen för utbildandet af en fast karaktär, det säkraste värdet i lifvets strid.

A. E. Goldkuhl.

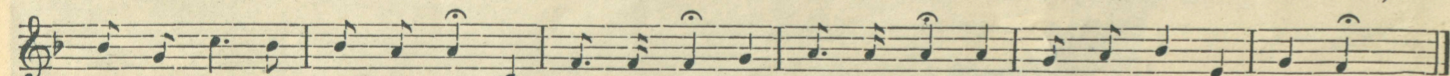
Granen.

(Meddelad af JUL. HAMMARLUND.)

Tysk folkmelodi.

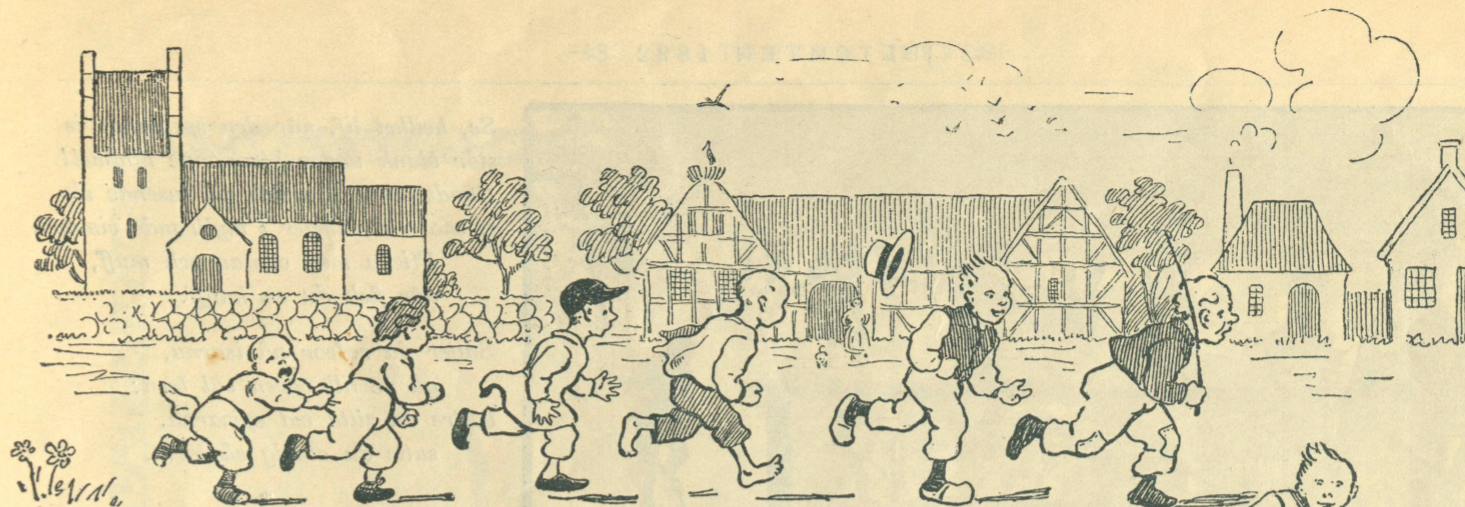

1. Du mör-ka gran, du mör-ka gran I sko-gens tys-ta dun-kel! I vin-terns som i sommarns dar Din
2. Du stol-ta gran, du stol-ta gran På hö-ga, bran-ta ber-gen! Så lugn och trot-sig står du kvar, När
3. Du fag-ra gran, du fag-ra gran Är kär i slott och ko-ja. När ju-lens stjär-na strå-lar klar, I

1. grö-na skrud du stin-digt har. Du mör-ka gran, du mör-ka gran I sko-gens tys-ta dun-kel!
2. stor-men ge-nom kro-nan far. Du stol-ta gran, du stol-ta gran På hö-ga, bran-ta ber-gen!
3. ju-le-fröj-der del du tar. Du fag-ra gran, du fag-ra gran Är kär i slott och ko-ja.

O.-H.

Per Perssons svarta gris.

Per Persson hade en svarter gris,
den grisen märkvärdig var att skåda,
han var ej bråkig på minsta vis,
och därför fick han sig själf mest råda.

Han sprang på backen i hvar minut
med fader Pers ena pojke, Lasse,
och Hans och Olle och Jöns och Knut,
som alla lekte med svarta »nasse».

Men så en dag tyckte Jöns sig se,
att grisen rota' i trädgårds-sängen,
dit han, förstas, ej fick sig bege,
och strax på »far» skrek den raske drängen.

Till täppan rusade fader Per,
men skrek med samma åt mor i spisen:
»Kom hit och hjälp mig, på tok det är,
om inte strax vi få fatt i grisen!»

Och hej och hopp, nu blef lustigt lif,
ur trädgårdstjappan blef »grisen» motad
af fader Per och hans trogna vif,
med minsta »lillen», som sprang barfotad.

Och »hack i häl» uti deras fjät
sågs Jöns och Nisse och Hans och Pelle.
Den ene »trilla» omkull och grät,
den andre skrattade, han, i ställe'.

Och så kom Lasse och så kom Knut
och Sven och Pälle och Anders-Petter,
och sist i raden man såg till slut
den lille »Grin-Olle» — så han heter.

Rundt byn gick jakten i vildt galopp,
tills »grisen» börja' bli trött på dansen
och ett, tu, tre på en mur sprang opp,
där gladt han — skällde och vifta svansen.

Nu högst förvånad stod fader Per
och ref sitt hufvud, hvarpå han hväste:
»Ett slikt spektakel som just det här
jag aldrig skådat!» — Och mor hon fräste:

»Din toker, du är ju skuld till allt,
jag tror jag dändimpen får på stunden.
I stället för att ta fatt vår galt
så ha vi 'gnott' efter — granngårdshunden!»

Och Sven och Nisse och Hans och Jöns
och Anders-Petter och Knut och Lasse
de snurra rundt liksom yra höns
och mumla': »Det var ju ej vår 'nasse'!»

På backen skuttade grisen kring,
och nog han tänkte så här kanhända:
»När mycket väsen för — ingenting
man gör, får sådant en snöplig ända.»
Farbror Jonas.

Vinteridrott.

Gossar och flickor! I dag är det kallt,
i natt har det frusit och snögat.

Nu finns det isar och snö öfverallt,
och marken är hoit, så det soider i ögat.

Hejsan! Nu måste vi ut,
när skolan är slut!

Se, hur det vimlar i backarna!
Snön omkring kalkarna yr.
Spar ej på benen och klackarna,
modige gosse, som styr!

*

Drifvan är djup, men vi flyta därpå,
när skidan vi fått under foten.

Drifvan är mjuk, det är bättre ändå,
när skidorna törna mot vresiga roten:

lätt då en resa man gör
med hufvudet för.

Stå som en stolpe på skidorna,
när utför backen du far!
Är han för brant utmed sidorna,
gör då ett hopp som en karl!

*

Se, hvilket lif, när den speglade is
står blank under klarande himmel!
Rundt om hoarandra på tusende vis
vi sno som raketer i myllrande vimmel.

Flicka med vantar och muff,
där fick du en knuff.

Sätter du roföor på isarna,
gå de till våren väl bort:
bättre än sitta vid spisarna,
sutte du aldrig så torrt.

*

Aj, hvad det soider i öra och nos!
Men strunt i den susande vinden:
hur han än biter, så växer en ros
af lefoande blod på den blossande kinden.
Allt som en snurra sig rör
i kropp och humör.

Hör, hur de pladdrande tungorna
surra som hjul i en koarn —
nog har du luft uti lungorna,
hurtiga människobarn!

*

Här få vi hälsa och här få vi mod,
här slår ett hjärta i barnen.
Här få vi eld i vårt strömmande blod,
och här få vi krafter och senor i armen.
Så må vi fröjdas en gång,
att vintern är lång!

Våren oss skänker gulloforna,
sommaren värme ibland —
vintern, med isen och drifvorna,
kraft åt vårt fädernesland.

Frithiof Holmgren.

I fara.

(Till teckningen å nästa sida.)

Från soliga, varma vrån
på tryggande förstukvist
till villande stig i skog
har misse sig vågat till sist.

Men faror ligga på lur
för misse på villande stig.
I skälfvande fruktan flyr
han, men räddas helt snart af dig.

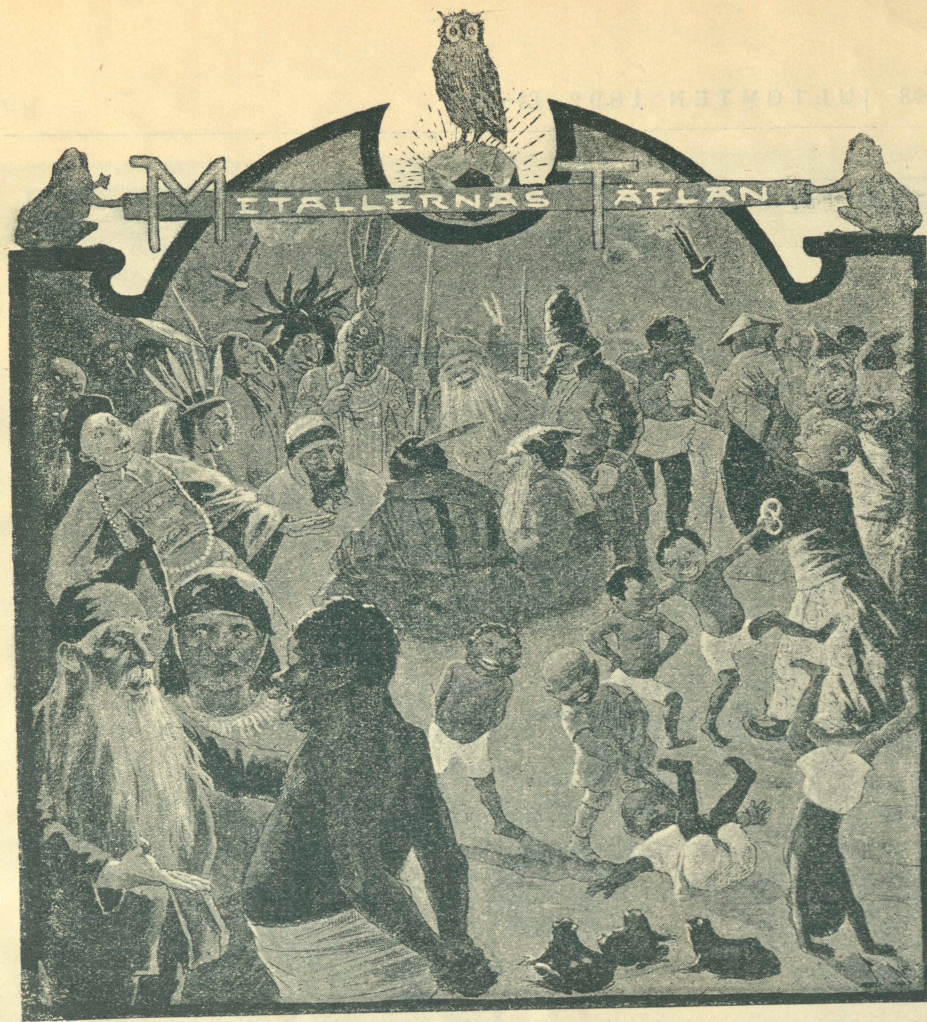
När själf ifrån soligt hem
i villande värld du går,
jag önskar en vän du har,
som skyddande hos dig står!

G. G-g.

I FARA.

Teckning för Jultomten af JENNY NYSTRÖM.

Saga för Jultomten af HUGO VALENTIN.

Bergtrollen hade ställt till en stor fest midt inne i berget, en fest med lekar och kappspringningar och gåtor och alla möjliga historier.

Och det hade gått bjudningar vida omkring. Där hade kommit troll från östan och västan, från nord och syd, troll från Asien, gula i synen med sneda ögon och lustiga hårpiskor, klädda i siden, som frasade om dem, troll från Amerika, rödbruna med örnfjädrar i det stripiga håret, troll från Afrika med naket skinn, svart som flutit för din skull. Du har icke endast satt lif i världen, du har skaffat lif ur världen också. Har du skaffat fröjd och glans, ära och härlighet till några, så har du bragt sorg och elände, skam och vanära till många fler. Du har gjort något godt, men mycket ondt. Gå!

Som om månens strålar hade banat sig väg genom bergets väggar blänkte det, och som det ljuffigaste klockspel klingade det, när *Silfret* trädde fram. Glad och småleende, med lätta och spänstiga steg kom han, bockade sig för domaren, hälsade vänligt åt alla håll som på gamla bekanta och sade:

— Här är jag. Jag kommer från Nevadas grufvor i det stora landet borta i väster. Jag lockar människorna genom min glans som guld, men jag är mycket bättre, ty guld det stannar hos några få, jag räcker till för många. Guld behöfver min hjälp, annars stode det sig slätt. Alltså är jag bättre än det. Jag är deras, som äro förnöjsamma och spara, genom mig vinna handlanden och handverkaren sin utkomst, mina slantar äro barnens käraste belöning, min färg är ej blodets utan oskuldens. Priset är mitt.

— Bra, bral ropade trollen, och trolldungarna ropade värst, ty de tänkte på silfverpengarna, som ABC-bokens tupp brukade värpa.

Domaren skakade på hufvudet. — Jag tror det knappast, sade han. Du har nog rätt i, hvad du sagt, men du glömmar, att du har ungefär samma fel som guld, om ock ej i så hög grad. Ni äro i alla fall släkt. Äfven för din skull har det kommit sorg och elände i världen, äfven om dig har man kivat och stridt. Du håller icke färgen.

— Mig tillkommer priset — sade guld —, ty jag är metallernas konung. Här behöfs ingen täflan. De andra kunna gärna gå hem och lägga sig.

— Hör! Hör! ropade en hel del troll. — Säg oss först, hvarifrån du kommer och hvilka dina förtjänster äro, sade prisdomaren.

— Hvarifrån jag kommer? Vet du inte det? I bergets innandöma, i flodbäddens sand, vid Stilla hafvets kust, vid Goda hoppets udde och i Australiens kullar är jag hemma, och dit drager jag människan med makten af min glans, människor från jordens alla hörn, människor i röda skjortor, högskaftade stöflar och långa skägg och som med hackor, skoflar och sprängskott hämta mig upp i dagens ljus, som jag öfverträffar, hämta upp mig, för att jag skall få sprida fröjd och glans, ära och härlighet rundt omkring mig. Hvilka mina förtjänster äro? Vet du då inte, att jag är den, som sätter hela världen i rörelse? Utan mig vore intet lif. Det är jag som skaffar mat och dryck, det är jag som bygger hus, det är jag som ställer till fester. Jag är maktens, religionens och kärlekens metall. Jag sitter kring konungens hjässa, kyrkans kors glänser af mig, och mig sätter ynglingen kring sin kärastas finger, när han tar henne till sin brud. Alltså är priset mitt.

Stort bifall hälsade guld, när det slutat. Man hurrade och ropade: »Guldet är bäst, guld är först, hurra för guld!»

Men den lille trollgubben, som satt som prisdomare, vinkade med handen och bjöd tystnad.

— Det är nog sant, som du säger, att du utträttat en hel del godt och bra, men har du ingen skuld på ditt samvete? Hvad betyda de röda flammorna och strimmorna, som blandar sig med det gula?

Guldet teg. — Då skall jag säga dig det, fortsatte domaren. Det är blod, människoblod, som flutit för din skull. Du har icke endast satt lif i världen, du har skaffat lif ur världen också. Har du skaffat fröjd och glans, ära och härlighet till några, så har du bragt sorg och elände, skam och vanära till många fler. Du har gjort något godt, men mycket ondt. Gå!

Som om månens strålar hade banat sig väg genom bergets väggar blänkte det, och som det ljuffigaste klockspel klingade det, när *Silfret* trädde fram. Glad och småleende, med lätta och spänstiga steg kom han, bockade sig för domaren, hälsade vänligt åt alla håll som på gamla bekanta och sade:

— Här är jag. Jag kommer från Nevadas grufvor i det stora landet borta i väster. Jag lockar människorna genom min glans som guld, men jag är mycket bättre, ty guld det stannar hos några få, jag räcker till för många. Guld behöfver min hjälp, annars stode det sig slätt. Alltså är jag bättre än det. Jag är deras, som äro förnöjsamma och spara, genom mig vinna handlanden och handverkaren sin utkomst, mina slantar äro barnens käraste belöning, min färg är ej blodets utan oskuldens. Priset är mitt.

— Bra, bral ropade trollen, och trolldungarna ropade värst, ty de tänkte på silfverpengarna, som ABC-bokens tupp brukade värpa.

Domaren skakade på hufvudet. — Jag tror det knappast, sade han. Du har nog rätt i, hvad du sagt, men du glömmar, att du har ungefär samma fel som guld, om ock ej i så hög grad. Ni äro i alla fall släkt. Äfven för din skull har det kommit sorg och elände i världen, äfven om dig har man kivat och stridt. Du håller icke färgen.

— Så är då priset mitt, ljud en röst, och fram klef en gammal böjd man med gröna kanter på sin bruna klädnad. Jag är *Kopparen*. Mest hör jag hemma i Chile, men jag är spridd öfverallt. Jag är den stora metallen. Jag kan blänka lika bra som guld, och silfret bara pratade strunt, när det skröt af att vara de flestas och de smås tillhörighet. Det är jag som är småfolkets, den stora trälände massans metall. Det är mig, som de få, när de släpa i sitt anletes svett, för mina slantar köpa de sitt dagliga bröd, och det är min ettöring, som skaffar barnen två karameller. Ingen behöfver sakna mig, jag räcker till för alla, och därför strider man ej om mig. Jag kläder kyrkans torn, i mig kokas människans mat

— Stopp! ropade prisdomaren, det sista kan du inte göra ensam. Hade du inte tennet till hjälp, tog du allt döden på folk, du. För du är giftig, mycket giftig. Den gröna ärgen bär du med dig öfverallt, och därför ger jag icke dig priset heller.

Det dundrade som åskan och blänkte blått som hafvet, när *Järnet* sprang fram. Då sprungo trollen från Nordens finnskogar upp, svängde sina röda lufvor och hurrade af hjärtans lust: »Järnet är vårt! Lefva järnet! Järnet tar priset!»

— Ja, i Nordens berg bor jag, med svett och möda hämtas jag fram, öfver isbundna sjöar, på snöfyllda vägar går min färd under stjärnklara nätter fram till masugnen, som med furans hjälp sänder eldkvistar mot skyn och låter mig renad flyta fram i en glödande ström, mer strälände än allt guld, silfver och koppar. Och hvad äro väl de mot mig? Är kopparen folkets metall. Ingalunda. Jag är spaden som vänder bondens torfva, plögen som plöjer hans åker, lien som skär hans räg, spettet som bänder och släggan som hamrar. På mig fara människorna i svindlande fart från ort till ort. Med dem och deras gods plöjer jag hafvet i storm-

vind och sjö. Jag gör allt, jag är allt, jag är arbetet, jag är den frambringande — — —

— Och den förstörande, afbröt domaren. Du är nog spaden och plögen, lien och släggan, järnvägen och ångaren, men du är ock svärdet och dolken, kanonen och geväret. Du bygger upp i dag, men du riffer ned i morgon. Du är människornas bästa vän, men ock deras värste fiende. Du ger dem bröd men också död. Tusende sinom tusendes blod har du på ditt samvete. Ve dig!

— Men hvem skall då få priset? Hvem skall då få priset? ropade trollen om hvarandra.

— Jag, svarade en liten hvitglänsande pyssling, som stått dold borta i ett hörn och som nu tvärsäker klef fram midt på golfvet.

— Hvem är det, hvad är det för en? frågades det, ty de kände ej den lille.

— Jag är *Aluminium*. Jag är framtidens metall. Jag finnes öfver allt i jorden under edra fötter. Konsten är bara att få tag i mig. Jag kan göra allt, hvad järnet kan, men jag har icke dess blodskuld. Därför är priset mitt.

Den gamle prisdomaren såg fundersam ut, tittade vänligt på den lille kække pysen och ref sig bakom örat.

— Du har rätt, du har rätt, sade han, men du kan inte få priset än. Du är aldeles för liten. Du har stora och lofvande anlag, men du får växa till dig först. Kom igen om några år och visa, att du hållit, hvad du lofvar, så ger jag dig priset. Vi få vänta till dess, det kan inte hjälpas. Adjö med er allihop!

Så tog han sin mössa och sin kapp och for hem till Indien igen, där han satte sig på ett högt berg, tittade på sin nästipp och väntade på, hvad lille Aluminium skulle göra för storverk.

Och det göra alla de andra trollen och alla människor med för resten.

Det lilla berget.

(Meddelad af JUL. HAMMARLUND.)

Dansk folkmelodi.

Låftigt.

1. Långt bort i sko - gen låg ett li - tet berg. Ald - rig såg jag så däj - ligt ett berg. — Ber - get lig - ger långt bort i sko - gen.

2. På det lil - la ber - get stod ett li - tet träd, Ald - rig såg jag så däj - ligt ett träd. — Trä - det på ber - get, Ber - get lig - ger långt bort i sko - gen.

3. På det lilla trädet satt en liten gren, aldrig såg jag så däjligt en gren. — Grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
4. På den lilla grenen satt en liten kvist, aldrig såg jag så däjlig en kvist. — Kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
5. På den lilla kvisten satt ett litet blad, aldrig såg jag så däjligt ett blad. — Bladet på kvisten, kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
6. På det lilla bladet fanns ett litet bo, aldrig såg jag så däjligt ett bo. — Boet på bladet, bladet på kvisten, kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
7. I det lilla boet låg ett litet ägg, aldrig såg jag så däjligt ett ägg. — Ägget i boet, boet på bladet, bladet på kvisten, kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
8. Af det lilla ägget kom en liten sparf, aldrig såg jag så däjlig en sparf. — Sparfven af ägget, ägget i boet, boet på bladet, bladet på kvisten, kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
9. På den lilla sparfven satt ett litet dun, aldrig såg jag så däjligt ett dun. — Dunet på sparfven, sparfven af ägget, ägget i boet, boet på bladet, bladet på kvisten, kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
10. Af det lilla dunet blef en liten bädd, aldrig såg jag så däjlig en bädd. — Badden af dunet, dunet på sparfven, sparfven af ägget, ägget i boet, boet på bladet, bladet på kvisten, kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.
11. På den lilla bädden låg ett litet barn, aldrig såg jag så däjligt ett barn. — Barnet på bädden, bädden af dunet, dunet på sparfven, sparfven af ägget, ägget i boet, boet på bladet, bladet på kvisten, kvisten på grenen, grenen på trädet, trädet på berget, berget ligger långt bort i skogen.

(Från danskan.)

* Denna takt sjunges en gång oftare för hvarje efterföljande vers (andra versen 1 gång, tredje versen 2 gånger, fjärde versen 3 gånger o. s. v.)

En olycklig seglats.

Berättelse för de små af JOHN JOHNSON.

(Till en teckning af Jenny Nyström.)

De här tre pojkarne heta *Sven, Erik och Ville*.

Sven är den, som sysslar med de små leksaksbåtarna; Erik den, som står till vänster om honom. Och hvem sedan Ville är, kunnen Ni nog själfva fundera ut, så vida Ni lärt er *höger och vänster*. Har Ni inte det gjort, så gå genast till pappa eller mamma och bed dem säga er det! Se så! Höger och vänster om marsch! Sen kunna vi åter titta litet på den vackra tafan här ofvan.

Sven är ingen ledsen gosse, han, må Ni trol! En tid gick han och funderade på att bli sjökaptan, när han blef stor. Och då skulle han segla jorden rundt många gånger, och Erik och Ville skulle få följa med som gratispassagerare.

Tills vidare måste han dock, som Ni ser, hålla sig på landbacken, ty i hans två små segelbåtar finns det ju inte plats hvarken för kaptan eller passagerare.

Men dagen i ända äro han och kamraterna nere vid viken, och där leka de, att de äro ombord på de små båtarna och segla med dem långt, långt ut på oceanen.

Därom är ingenting att säga. Men så en vacker dag i somras fick Sven sikte på en *riktig* segelbåt, som låg vid stora bryggan till det landställe, där han och hans kamrater bodde

tillsammans med sina föräldrar. Gossarne voro strängt förbjudna af far och mor att gå ensamma ned på denna brygga, kring hvilken vattnet var mycket djupt. Men det är dessvärre sällan, som tre pojkar komma ihåg, hvad deras föräldrar i ett dylikt fall sagt dem, när de se en riktig segelbåt ligga vid en brygga, på hvilken de blifvit förbjudna att gå ned ensamma. Sven, Erik och Ville voro inte en smula bättre i detta fall, än hvilka andra pojkar som helst. Ty när de fingo syn på farkosten, så sa' genast Sven:

— Nej men titta, en så »stilig» båt, Ni. Om vi skulle gå ner på bryggan å se på den ett tag!

Erik och Ville kommo visserligen ännu ihåg, hvad deras pappa och mamma sagt dem, men då menade Sven tro på, att de voro »rysligt fega», som inte ens vågade gå med och »titta» på den stiliga båten, hvilken för resten låg förtöjd invid land, så att de alldeles inte behöfde gå ut på bryggan.

Och det talet tog genast »skruf», som man brukar säga. Ty om en pojke inte onsam vågar göra en dumhet, så frågar han vanligtvis en annan pojke, om inte han vågar sig på saken. Och svarar då denne: »nej», så tycker alltid den förste pojken, att kamraten är »rysligt feg». Och se'n detta är sagt, kan vanligen den förste pojken få den andre att

vara med på hvilka våghalsiga äfventyr som helst, äfven om bägge två därvid skulle riskera att i lindrigaste fall bryta armar och ben af sig.

Ville och Erik ville förstas inte anses för att vara så »rysligt fega», och så följde de med ned till sjöstranden.

Och fem minuter därefter sutto alla tre pysarne i segelbåten, hvilket de icke skulle ha gjort, ifall de varit lydiga och förståndiga gossar.

Men detta var inte det värsta, ty kan Ni gissa, hvad de tre ungdomarne därefter togo sig till? Jo, de gjorde, hvad ingen förståndig, stor karl, som ej kan sköta en båt, skulle ha vågat sig på. De kastade loss fänglinan, hvarmed båten var bunden vid stranden, och så drefvo de ut på viken.

Men inte nog med det! Det blåste rätt duktigt den dagen, och så tyckte »kaptan» Sven, han, att de gärna kunde hissa seglen.

Kanhända hade många andra okynniga pojkar tyckt det samma och möjligen äfven lyckats ställa till det lika dumdrigt åt sig, som Sven, Erik och Ville gjorde. Ty med förenade ansträngingar lyckades de verkligen att till sist hissa båtens storsegel.

Och nu gick det undan, ska jag säga! Saltvattnet fräste om bogen på den lilla farkosten, och de tre pojkarne klappade händerna af förtjusning. Efter en stund, då båten redan var långt ute på fjärden, ville emellertid Erik och Ville hem igen. Och Sven gjorde äfven det ena försöket efter det andra att få båten att vända. Men det var just det den icke gjorde, ty ingen af gossarne hade en aning om, hur det går till att vända en båt under segling. Vid första försöket slog vattnet öfver ena relingen, och vid det andra var båten nära att kantra. Hade den det gjort, skulle de tre pojkarne helt säkert

gått till botten, och det tror jag inte hade varit så trefligt för dem, eller hur? Bättre hade det då varit, om de låtit båten ligga där han låg, då de först fingo syn på honom.

Lyckligtvis fanns det ett skär midt i farleden, och mot detta törnade strax därpå den lilla farkosten. De tre pojkarne voro då nästan dödsskrämda, och det var med knapp nöd de kommo i land på skäret, innan båten åter dref till sjös.

Sina lif hade de räddat, men de skälfde af skräck för följderna af sitt vågstycke. Hur skulle det gå med båten, som de tagit utan lof, och hvad skulle deras föräldrar väl komma att säga?

Vid tanken på allt detta och mycket mer började de tre olycksamraterna att bittert gråta.

I flera timmar stodo de på skäret, ömsom gråtande och ömsom ropande på hjälp från land. Men ingen hörde dem, ty deras rop förtogs af den starka blåsten, som hvinande pep om dem, så att de huttrade af köld.

Med förfäran tänkte de tre olycksfågeln på, att de möjligen skulle få kvarblifva på skäret öfver natten, ty det började redan lida mot kvällen.

Då — sent omsider — syntes en roddbåt närma sig. Roddaren fick se dem, och en stund därefter voro samtliga gossarne räddade.

Den segelbåt de användt kom dock ej till rätta förr än dagen därpå, då den med kölen i vädret bärgades af några fiskare.

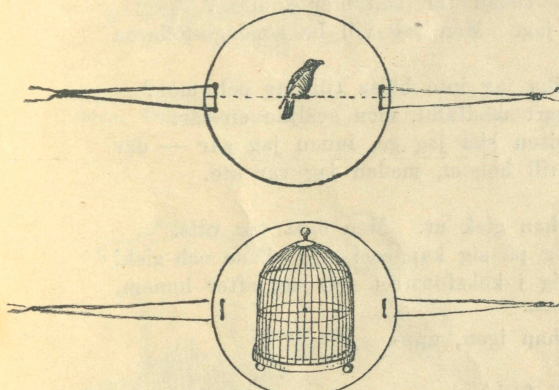
Nu frågen I naturligtvis till sist, hvad föräldrarna sade, när de tre pojkarne kommo hem från sin äfventyrliga seglats. Jo, bland annat sade de, att ingen af dem skulle få en enda julklopp det året.

Stackars gossar!

Litet tidsfördrif.

Fågeln i buren.

Klipp af styft papper en rund skifva, stick ut fyra små hål i kanten af skifvan midt emot hvarandra och fäst i dem ett par starka trådar så, som bilden utvisar. Drag på skifvans ena sida en tvärlinje mellan hålen och rita en fågel sittande på densamma. Teckna därefter på skifvans andra sida en bur midt emot fågeln och upp- och nedvänd i förhållande till denna.

När skifvan hastigt snurrar omkring, hinner ej den ena bilden försvinna, innan den andra uppstår. De båda bilderna i ögat sammansmälta därför till en enda, och vi se då både fågeln och buren på en gång.

Hf. B.

Räknegåtor.

1. Per och Erik äro tillsammans 18 år, Erik och Olle 12 år, Per och Olle 14 år. Huru gammal är hvar och en af dem?
2. En gosse fick i julklopp en ask tennsoldater. Det var en hel mängd soldater, dock ej så många som 100. Ställde han tre i hvarje led, fick han en soldat öfver; ställde han fyra i ledet, fick han två öfver; ställde han fem i ledet, blef tre öfver; och ställde han sex i ledet, återstodo fyra. Huru många soldater hade han?
3. Till julafton hade en fader köpt äpplen och nötter, lika många af hvardera slaget. Åt hvar ett af sina barn gaf han först 12 äpplen och fick då kvar 48 stycken. Därefter gaf han hvarje barn 15 nötter och hade sedan 15 öfver. Huru många barn hade han, och huru många äpplen och nötter hade han köpt?

Flickan, som sålde smöret och tappade pengarna

När Rasmus reste till Amerika.

Ett barndomsminne, berättadt för »Jultomten» af HENRIK WRANÉR.

Fastän Smedens Rasmus inte var mer än sju år gammal, skulle han, förstas, vara med, när hans föräldrar och syster Elna gingo ut på åkern för att ta opp potatis.

— Blif du hemma bara! sa Elna.

Du kan vara glad till, att du får bli i kakelugnsbänken. — Du tror kanske, att jag är en sådan där pipesill som — som en flicka! mente Rasmus och morskade sig.

Nå, första halftimmen var det ju rätt roligt. När barnet får sin vilja fram, gråter det inte. Åtminstone inte strax.

Men så blef han frusen om fingrarna. Stora mullklumpar fastnade vid hans trätöflor, hans händer blefvo svarta, och stora maskar krälade fram ur jorden. Så började han hänga läpp. Elna skrattade åt honom.

— Jag vill gå hem! sa han med gråten i halsen.

— Du kunde blifvit hemma! sa hans far strängt. Jag sade ju, att du inte hade ute på åkern att göra i sådant väder.

— Hvad sa jag? småskrattade Elna och såg försmädligt ut.

Rasmus började storgråta.

— Men har du kommit hit, sa hans far, så kan du bli här dagsverket ut: den, som ger sig i lek, får äta stek. Och jag vill inte veta af några bölekalfvar.

Rasmus sväljde gråten i hast och gned sig på kinderna med de leriga händerna, så att han fick stora grimor i ansiktet. Om en stund började han åter gnälla.

— Fingrarna frysa af mig — de ä styfva som pinnar.

— Så gå hem då, sa modern.

— Jag törs inte, för mjölnarens Banko kan komma ut och bita mig. Elna ska följa mig.

— Se, pojkar ä då alltid modiga — emot flickor, som bara lipa! sa Elna.

— Här är ingen, som har tid att följa dig. Vill du inte gå ensam, får du bli här! sa fadern bestämt.

Rasmus satt lite. Så gick han.

När han kom till mjölnarens port, läste han en psalmvers, under det han på tå smög sig förbi, och se'n sprang han af alla krafter. Och hjärtat hamrade i bröstet på honom. Han var inte så rädd för någonting på jorden som för Banko och skärsliparen. Ty denne senare var af tattersläkt.

När Rasmus kom hem, var han lite skamsen för mormor: hon hade bedt honom bli hemma och hjälpa henne koka gröt.

— Jaså! Så du är här nu? Var det inte roligt längre? sa mormor och log.

— Jag är aldeles förfrusen om fingrarna — mormor skulle också gråtit i den kolden.

— Då ska vi ta och tvätta dem i kallt vatten!

— Då bli de ändå kallare — nej, jag vill värma dem på kakelugnen.

— Det duger inte — då bli de fördärfvade. Kom nu bara.

Och så blef Rasmus tvättad. Kinderna grät han rena — så ondt gjorde det i fingrarna.

— Jag vill ha mat! sa han, se'n han en stund suttit och sett sur ut.

— Ge mig lite mat, snälla mormor, var så god! säger man.

— Mmm! Ge mig lite fläsk! snälla mormor! var — så — god!

— Nej du, det är inte söndag i dag. Och för resten får du ingen mat, förrän de andra dagsverkarna komma hem.

— Då — då reser jag till Amerika! sa Rasmus helt tvärt.

— Hva — hvad gör du?

— Jag reser till Amerika, gör jag. Ni ä inte snälla till mig. Aldrig får jag mala kaffeböner; alltid ger Elna mig mjölkasillarna och behåller själf romsillarna; jag ska bära röran åt grisen, se'n det är mörkt, och när jag höll hästarna åt nämдемännens svärson, tog far pengan, som jag fick. Jag skall tvätta mig i spannen, om det är aldrig så kallt, men Elna värmer vattnet hvar söndag om vintern. Aldrig får jag fläsk, när jag vill, men Sven Ols Robert får fläsk hvar dag.

Hvarför ska han ha fläsk och inte jag, mormor?

— Sven Ols ä rika, mitt barn, men vi ä fattiga.

— Hvarför det då? Jag vill också vara rik och få äta fläsk.

— Gud har gjort somliga rika, andra fattiga.

— Men i Amerika ä alla rika — det sa Märten Skräddarens Anders, som reste dit, när vi sådde ärtarna.

— Förtöjsamhet är bättre än rikedom. Och tänker du inte på, hur ledsna far och mor och mormor skulle bli, om deras Rasmus reste?

— Nehej, alltid skall det vara som di vill och inte som jag vill? Hvarför skall jag tvätta öronen hvar dag — det är mina öron! De kunna få tvätta sina, om de tycka det smakar dem. Nej, jag reser — se'n kunna de gå där och ångra sig. De ska själfva få ha sitt fläsk och sina romsillar och själfva få mala sina kaffeböner. Och så — när de sitta och sjunga: »Så går en dag ifrån vår tid», så ska de tänka: »Om vi hade varit snälla till Rasmus och inte snålat på hvar fläskabit, så hade han nu suttit i kakelugnsbänken och sjungit med.» Men då är jag i Amerika, och kanske stygga negrer slå ihjäl mig, och så kommer jag till Herren.

— Jaså — så du vill resa från oss. Res då!

— Jaha, det gör jag, och det genast.

— Farväl med dig! Hvilken väg ska du ta?

— Jag frågar mig först till sta'n; jag vet att jag ska ta af till höger vid korsvägen här nere. Och så slipper jag gå förbi mjölnarens.

— Går du nu? Innan får och mor komma?

— Ja, det gör jag. Men jag vill ha söndagsstöffarna och kapprocken.

— Här ä' de. Ska jag inte hälsa till far och mor? Rasmus blef synbart modfälld, men sväljde en tår.

— Joo. Och grisen ska jag ge, innan jag går — där ä väl ingen, som sett till honom, medan jag var ute.

— Gör det!

Mormor log, när han gick ut. Men ögat var vått. Han kom igen, tog på sig kapprocken, nickade och gick. Mormor ställde sig i köksfönstret och såg efter honom, djupt tankfull. — — —

Om en stund kom han igen, uppskrämd och gråtande.

— Jag törs inte gå förbi skomakarns, för deras Jonas står vid gafveln och har skomakarens käpp i handen. Han sa han skulle klä mig.

— Ska jag följa dig?

Mormor klappade honom på hufvudet.

— Jag fryser. Jag — — — tror in — inte jag — reser. Jag vet ju inte vägen.

Hon tog honom på sitt knä.

— Tror du den himmelske Fadern kan älska ett barn, som är så egen-villigt? Kommer du inte ihåg, hvad vår Frälsare sade i örtagården: »Fader, icke som jag vill, utan som Du vill?» Vet du inte, att det är bara de lydiga barnen, som det skall väl

gå på jorden? Hur många små finns här inte, som hvarken ha föräldrar eller hem, utan få gå och tigga i kolden! Tror du inte, de skulle tacka Herren och hålla af sina föräldrar, om de vore i ditt ställe?

— Hvarför ha de inga föräldrar?

— Om nu Herren skulle straffa ditt egensinne genom att ta din far och mor ifrån dig?

Rasmus började storgråta.

— Mormor, jag skall aldrig resa till Amerika mer.

— Bed nu Gud om förlåtelse först och så far och mor.

— Jaa — Herren. Men jag skäms tala om det för far och mor, sa han röd om kinden.

I detsamma hördes de på gården. Rasmus pallrade sig bort i en vrå och tog fram psalmboken.

— Hur är det med den kanske frys-kycklingen? sporde Elna. Men Rasmus teg.

— Hvad nytt annars? frågade mormor, då de satt sig till bords.

— Åhå, just ingenting. Där har kommit bref från Skräddarens Anders, som for till Amerika i våras — han har farit så illa. Nu tigger och ber han, att skräddaren skall söka skaffa honom respengar hem.

— Jojo, så går det, sa modern, när en människa knotar och inte är tacksam mot Försynen för det goda, hon har

fått. Anders kunde godt födt sig här i landet. Men han var högmodig, och högmod går för fall.

Rasmus steg fram.

— Jag ska aldrig resa till Amerika! sa han.

Och de pigga blågrå ögonen tindrade.

— Nej, jag vill väl hoppas det, sa hans far och log. Du kan väl skaffa dig bröd här i landet, fast du är en dålig potatisplockare.

— Tänk, att inte en sådan morsk bjässe gett sig af redan! skrattade Elna.

Mormor drog på mun. Det såg ut, som om hon ämnade säga något. Men Rasmus såg så bönligt på henne, att hon teg.

Han tog henne också om halsen, när hon läste aftonbönen för honom på kvällen.

Sjutton år senare reste en stor skara ungdom från Hönslösa by till Amerika. Och många voro ifrigt åt Rasmus, att han skulle göra sällskap. Men han blef hellre i fars smedja.

— Att Rasmus skulle tänka på Amerika! Aldrig! sa hans far stolt.

— Hm! sa Rasmus. Jag har nog af min första Amerikaresa.

— Din första? sa fadern och såg förbluffad ut.

Så talte Rasmus om alltsammans. Mormor hade tegat, hon, och tagit historien om resan med sig ut på kyrkogården.

— Det hade varit värre, om du rest nu, sa fadern allvarligt.

Snålheten bedrager visheten.

Fylax slickar mun, han vädrar flott, flott, flott. Men Olle tycker själf det smakar godt, godt, godt.

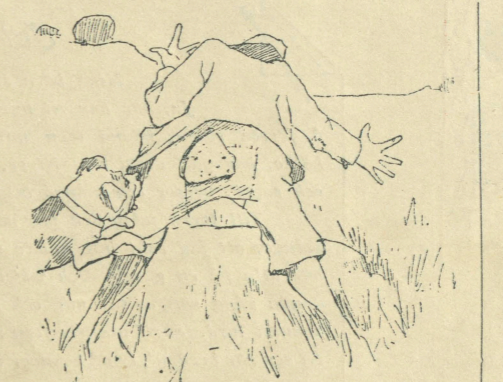
Nu smörjer han sitt krås — oj — oj för mums, mums, mums! Och Fylax smyger kvickt bak stenen — bums, bums, bums!

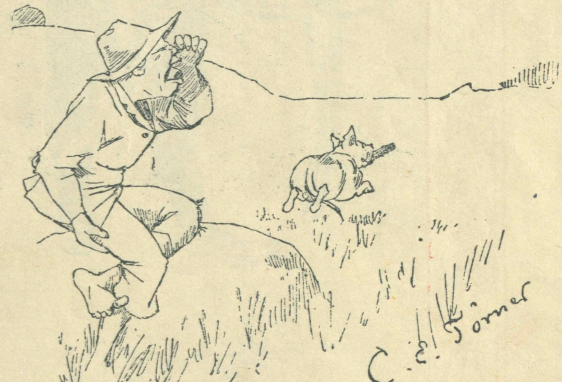
Men kuggad blef du! Olle skrattar, pytt, pytt, pytt! Och sätter sig och smörjer sig på nytt, nytt, nytt.

Snål-Olle slickar finger efter mer, mer, mer. Hvar andra stycket finns, blott Fylax ser, ser, ser.

Puts väck!! — Det sitter midt på Olles lapp, lapp, lapp! Och blixtnabbt Fylax tar det i ett napp, napp, napp.

Så kilar Fylax af i sjuillsstöffar — sju, sju, sju! Men Olle sitter kvar och grinar: buh, buh, bu-uh! Onkel Pompo.

JULTOMTEN utsänder 1893 sin tredje årgång — lika vacker och innehållsrik som årets Jultomte. De skolbarn, som önska köpa Jultomten 1893, böra anmäla detta till sin lärare eller lärarinna före den 1 november 1893. Rekvisitioner torde sedan af dem insändas till Svensk Läraretidning, Stockholm N, före den 8 november.

Stat till riksnegstörarna.

JULTOMTEN mottager goda bidrag på vers och prosa för 1893 års årgång. De böra vara inlämnade till Svensk Läraretidning, Stockholm N, före den 1 september 1893.

JULKLAPPAR

Store bror och lille bror
sutto båda i knät hos mor,

ryckte henne i hår och hals,
ondt det gjorde ju icke alls.

— »Jag vill ha knektar, gula och blå,
många och långa, som själfva stå!»

— »Jag vill ha hus med vimplar och torn,
åkrar och ängar och oxar med horn!»

— »Jag vill ha kungen med krona och skrud!»

— »Mamma, nu vet jag, jag vill ha Gud!»

Store bror och lille bror
mycket fingo af käraste mor:

knektar och hus och åker och äng,
konungen själf med svärd och gehäng.

Men lille bror, så förmäten nyss,
fick till sin stora förvåning en kyss.

Edvard Evers.

Till Julomtens läsare.

Mina kära små vänner!

Ja, här har Ni mig igen! Jag hoppas att Ni, liksom barnen å första sidan, känna igen mig se'n i fjor. Fast jag i år kommer utan kälke, har jag dock, som Ni se, en hel del att bjuda Er på — berättelser och sagor, verser och många bilder. Måtte de falla Er i smaken!

Till förra julen fick jag många vänliga och roliga bref från Er, ja så många, att jag rakt inte kunde svara på dem alla. I stället tackar jag nu här alla på en gång. Och viljen Ni göra mig riktigt glad, så ska Ni äfven denna gång skriva till mig och tala om, hvad Ni tycker bäst om, af det jag kommit med. Skrif utanskriften så, som Ni ser här bredvid, ty då kommer brefvet säkert fram. Och sist, mina snälla vänner, önskar Tomten Er alla en riktigt god jul och ett godt nytt år.

Eder gamle vän
JULTOMTEN.

Julmtent

Adress: Svensk Läraretidning
STOCKHOLM.

För redaktionen: EMIL HAMMARLUND.
Julmtent rekvireras från Svensk Läraretidnings expedition, STOCKHOLM.

STOCKHOLM
GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1892.

Pris 25 öre.

gåva av LW 1977